

2. Звіт про результати роботи підрозділів органів внутрішніх справ за 12 місяців 2015 р. – Розділ X // Відомості про виявлені організовані групи та злочинні організації і вчинені ними кримінальні правопорушення.

3. Звіт про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями за січень–грудень 2015 р., січень–грудень 2016 р. // Форма № 1-ОЗ (місячна), затверджена наказом ГПУ від 23 жовт. 2012 р. № 103 за погодженням з Держстатом України.

Яковець І. С. – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу дослідження проблем кримінального та кримінально-виконавчого права Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України;

Василюк І. М. – адвокат Волинської колегії адвокатів

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ

Вивчення наукової літератури показало, що низка науковців небезпідставно пропонує доповнити Кримінально-виконавчий кодекс (КВК) України гл. 191 «Запобігання вчиненню нових злочинів засудженими». В ній має бути визначено: а) категорії засуджених, які потрібно брати на профілактичний облік; б) правові наслідки такої діяльності персоналу колоній; в) види і межі правообмежень для зазначеної категорії осіб; г) принципи профілактики тощо [1, с. 108]. Такі пропозиції аргументовано тим, що визначення у кримінально-виконавчому законодавстві України зазначеного інституту права зумовлено: наявністю аналогічних механізмів реалізації його завдань щодо основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених (гл. 16 «Режим у колоніях та засоби їх забезпечення», гл. 18 «Праця засуджених до позбавлення волі», гл. 19 «Виховний вплив на засуджених до позбавлення волі» КВК України тощо); приведенням наявної практики профілактики злочинів в УВП у чітку відповідність до вимог ст. 19, 63 Конституції України, згідно

з якими правообмеження щодо засуджених мають вводитись лише на підставі закону та вироку суду, а не відомчих нормативно-правових актів України [1, с. 108].

Варто зазначити, що запропоновані видозміни КВК України було б викласти логічно у Загальній частині цього Кодексу, шляхом доповнення її, зокрема гл. 41 «Діяльність органів та установ виконання покарань по запобіганню злочинам», адже реалізація запобіжної функції у сфері виконання покарань передбачає профілактичний вплив на всі категорії засуджених (як щодо покарань, пов'язаних із позбавленням волі, так і стосовно тих, які реалізуються у вигляді ізоляції їх від суспільства). На жаль, законодавець обрав (і ця тенденція продовжується й сьогодні) інший шлях. Так, розширюючи права засуджених (що, звісно, варто підтримати, зважаючи на міжнародно-правові вимоги та зобов'язання України у цій сфері [2]), автори законопроектів водночас звужують повноваження персоналу органів та установ виконання покарань, що стосуються діяльності у сфері запобігання злочинам і правопорушенням. Показовою у цьому контексті є ч. 5 ст. 8 КВК України «Основні права засуджених», у якій зазначено, що заборонено переривати сон засуджених для здійснення перевірки їх наявності. Однак саме відсутність останніх у спальних місцях, зокрема у нічний час, зазвичай пов'язана з учиненням засудженими різноманітних злочинів (підготовка до втечі з місць позбавлення волі; вживання алкогольних напоїв або наркотичних засобів; організація злочинного угруповання тощо) [3, с. 183-241]. Звісно, і в такій ситуації необхідно погодитись із законодавцем. Зазначені перевірки потрібно проводити за наявності достатніх підстав не лише щодо окремих осіб, які перебувають на профілактичному обліку.

Таким чином, потрібно визнати, що без закріплення на законодавчому рівні правових механізмів реалізації завдання щодо запобігання злочинам з боку засуджених, а також визначення ефективних правових гарантій діяльності персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України з цих питань, ефективність останніх буде низькою та затратною через відсутність належних ресурсів, засобів і можливостей правового характеру.

Список використаних джерел

1. Сучасна кримінально-виконавча політика України : монографія / О. Г. Колб, В. П. Захаров, В. В. Кондратішина та ін. ; за

заг. ред. О. Г. Колба. – Вид. 2-ге виправ. і переробл. – Луцьк : Іванюк В. П., 2008. – 210 с.

2. Статут Ради Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_001. – Назва з екрана.

3. Запобігання правопорушенням у місцях позбавлення волі : навч. посіб. / В. Л. Ортинський, О. Г. Колб, В. П. Захаров та ін. ; за заг. ред. В. Л. Ортинського та О. Г. Колба. – Вид. 2-ге, допов. і виправ. – Луцьк : Іванюк В. П., 2010. – 244 с.

Мінченко С. І. – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАРУБІЖНИХ КОНЦЕПЦІЙ ПРИЧИН ЗЛОЧИННОСТІ

Намагання з'ясувати причини вчинення злочинів спостерігаємо ще в найдавніших джерелах, зокрема в працях Аристотеля, Платона, Марка Аврелія, а в період Середньовіччя – католицьких мислителів.

У поглядах мислителів Стародавності й Середньовіччя щодо причин злочинності (хоча вони часто різнилися, з огляду на рівень економічного й культурного розвитку тієї верстви суспільства, з якої походив автор), можна виявити певні загальні риси, що відповідають тогочасним явищам суспільного життя. Передусім ідеться про апелювання вчених і законодавців до божих авторитетів та права людини бути вільною, тому злочинний прояв вони трактували як порушення релігійних заповідей і правових норм, що є наслідком вільної, але злочинної свободи людини. Схоластичні догмати про одержимість людини дияволом (демологічні концепції) перешкоджали дослідженням генезису злочинної поведінки людини. Тогочасна людська думка була далекою від потреби осягнути суспільні чи інші причини людської поведінки.

Другою загальною рисою давніх поглядів є розмежування способів людської поведінки за класовою приналежністю. Це набувало втілення в більш поблажливому трактуванні діянь злочинців, які походили з панівного класу, та навіть визнання